

Capella de Sant Marc

Calldetenes

Ubicació

Comarca: Osona
Lloc/Adreça: Entorn rural de Calldetenes. Calldetenes (08506 Calldetenes)
Emplaçament Al cim de turó de la Serra de Sant Marc. Es puja des del mas Sant Ponç, seguint el camí

Coordenades:

Latitud: 41.91588
Longitud: 2.29259
UTM Est (X): 441337
UTM Nord (Y): 4640678

Classificació

Número de fitxa 08037 - 5
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern
Segle XVI
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Una fotografia datada cronològicament a principis del segle XX mostra la capella tal i com era, la qual cosa permet observar que els elements decoratius de la façana van ser respectats després de la restauració. A diferència de l'actualitat, només la façana principal es trobava arrebossada i pintada en color blanc, mentre que les façanes laterals deixaven a la vista l'aparell constructiu. VILAMALA (2002: 65)
Protecció Legal
Observacions protecció: Normes subsidiàries Aj.Calldetenes. Núm.3.4
Número inventari Sí; IPA núm.58. ACCN:22546
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Religíós

Titularitat	Privada
Titular:	Bisbat de Vic. C/Santa Maria, 1 (08500 Vic)
Fitxes associades:	
<u>Sant Tomàs de Riudeperes</u>	
Autoria de la fitxa	Raquel Valdenebro Manrique
Data de registre de la fitxa:	dt., 21/11/2006 - 01:00

Descripció

Capella edificada al cim del turó de Sant Marc, a tocar del límit territorial de Calldetenes amb Santa Eugènia de Berga. Es tracta d'un edifici de planta rectangular cobert a dues aigües amb el carener perpendicular a la façana. L'edifici manté una orientació en sentit est-oest, amb l'absis encarat a l'est, i la façana principal a l'oest. L'aparell constructiu no s'aprecia, ja que es troba arrebossat amb ciment i pintat exteriorment en color blanquinós, deixant a la vista només les cantonades i el sòcol, on s'aprecia un carreuat rectangular ben escairat. L'absis és quadrangular i no sobresurt de la resta de l'edifici. Exteriorment, manca d'obertures constructives, a excepció de la façana principal, i compta amb un petit cos quadrangular de planta baixa adossat al sector de llevant del mur de migdia, que es destina a sagristia. La façana principal es troba orientada a ponent, i s'obre amb un portal format per un arc molt rebaixat que s'emmarca exteriorment en un marc quadrangular. La part superior del portal es troba coronada per un element decoratiu esculpit format per un floró amb formes arrodonides, que s'assenta sobre una peça quadrangular rematada a la part inferior per tríglifs. Sobre el portal s'obre un rosetó, protegit amb una vidriera emplomada sense decoració figurativa. Sobre el carener de la teulada, es situa un petit campanar d'espadanya. L'interior del temple es troba enguixat i pintat en color cremós, igual que l'exterior. La coberta interior del temple es realitza amb tres trams de volta d'aresta, amb les pannes apuntades amb directrius gòtiques. Les nervadures, purament ornamentals, i ressaltades amb color grisós, s'uneixen a la part superior amb una clau de volta en forma de decoració floral. Les nervadures finalitzen a l'alçada d'un fris superior, que recorre perimetralment tot el temple. Es tracta d'un fris motllurat, disposat en voladís, pintat amb colors grisosos, morats i terrosos, per tal d'aguditzar el contrast cromàtic. El mur de l'altar major es troba pintat en color marronós, i al mig trobem una fornícula que acull una moderna figura de Sant Marc, recolzada sobre un pedestal amb formes barroques. Es tracta d'una talla de fusta policromada, amb la figura d'un lleó als peus. Un petit altaret presideix el presbiteri. La connexió amb la sagristia es realitza mitjançant una petita porteta oberta al mur de migdia sense cap element ornamental. Als peus de l'església s'ubica un cor amb una barana de fusta, al qual s'accedeix mitjançant una escala de doble escaire adossada al sector nord del cantó de la façana interior de ponent de l'església.

Història

Ubicada al punt més alt del municipi, al límit de les parròquies de Sant Martí de Riudeperes i de Santa Eugènia de Berga. La capella de Sant Marc fou erigida al segle XVI, juntament amb la de Sant Llàtzer (fora del municipi). Es troba documentada des del 1530, quan el 25 de març d'aquell any l'amo del mas Sant Ponç de Sant Martí, va vendre a Pere de Granollers una vinya situada prop de la capella de Sant Marc, al lloc anomenat les Serres. (PLADEVALL, 1997: 155). Totes dues capelles i advocacions van aglutinar la devoció popular del moment. El fet de trobar-se erigida a cavall de les dues parròquies de Sant Martí de Riudeperes i Santa Eugènia de Berga, va fer que des del segle XVI i fins a finals del XIX, estigués sota la cura mancomunada dels dos rectors de les dues parròquies. El 1778, amb la creació de la parròquia de la Mercè, la capella va passar definitivament a ser responsabilitat de Calldetenes. Cal pensar que des dels seus inicis, el dia del patró -25 d'abril - es realitzava una processó i ofici, que era comú a les dues parròquies. La

missa la deien alternativament un any el rector de Sant Martí i un altre el de Santa Eugènia. A banda de les processons commemoratives del dia del sant, a la capella s'acostumaven a fer pregàries per casos excepcionals - manca de pluges, pestilències, etc-. A tall d'exemple, cal destacar la processó que es va dur a terme el 1860 per pregar per la plaga d'erugues que es menjava els camps. A l'acte hi van participar parroquians de Sant Martí, de Santa Eugènia i de Sant Julià. Per aquestes ocasions es pujava amb la imatge del Sant Crist des de Sant Martí de Riudeperes. (VILAMALA, 2002: 123). Darrerament també s'hi celebren casaments i batejos. De forma quotidiana, pel fet de trobar-se en un lloc descampat, la capella ha estat custodiada per pagesos de les masies properes, com els del mas Serra de Sant Marc. Malgrat tot, l'estat de la capella de vegades ha estat descuidat, i per aquest motiu, en dues ocasions s'ha prohibit la celebració de misses. Aquesta notícia apareix detallada en dues de les visites pastorals realitzades a la capella, com és la del 1786. (VILAMALA, 2002: 123) Durant la Guerra Civil va ser destruïda i restà abandonada. Fou reconstruïda a partir del 1960 a iniciativa personal dels propietaris del mas Ponç -Josep Verdaguer i Ramon Mas- que a més a més va fer una imatge nova del sant perquè un llamp l'havia destruït. El 1985 es van canviar les portes de ferro i l'any següent es van recollir diners durant l'aplec per acabar de restaurar la capella. Des del 2000 que la tradició de l'aplec de Sant Marc s'està recuperant de forma consistent, de tal manera que aquesta data ha quedat fixada com una de les festivitats més importants del calendari de Calldetenes. Actualment, es celebra missa commemorativa i aplec el diumenge més proper al dia de Sant Marc. Cada dilluns de Pasqua, els integrants del grup de caramelles hi pugen per cantar les seves cançons.

Bibliografia

AA.DD (1985) Inventari de Patrimoni Arquitectònic. Direcció General de Patrimoni Cultural. Generalitat de Catalunya. AA.DD (1996) Normes subsidiàries de Planejament. Normes urbanístiques. Ajuntament de Calldetenes. Calldetenes. AA.DD. (1995) Calldetenes. Imatges en el temps. Primera part (1911-1960). Ajuntament de Calldetenes. Calldetenes VILAMALA I SALVANS, J (2002) De Sant Martí de Riudeperes a Calldetenes. Passat i present d'un poble viu. Ed. El Mèdol. Calldetenes.

